

Cesta k projektu brněnské SENIOR-AKADEMIE nebyla ani krátká, ani snadná, ale zato byla plná setkání se spoustou zajímavých a poučných lidí. Stejně jako řada našich kolegů u městských policí, ale i u naší partnerské policie republikové, hledali jsme i my způsoby a formy, jak nejlépe a nejúčinněji poskytovat a zprostředkovávat pomoc lidem, kterým dnes říkáme senioři. Lidem, kteří jsou nedílnou součástí naší společnosti a zároveň i specifickou skupinou. Je trochu smutným paradoxem, že se člověk může stát specifickým proto, že důvěřuje neznámým, ale i známým a blízkým lidem. Že pro svůj věk již nemá dostatek fyzických sil, aby se dokázal ubránit. Že nemá dostatek informací o nových a účinných způsobech zajištění svého bezpečí a rizicích současné společnosti. Zkrátka a dobře, že se tito lidé stali specifickými jen proto, že se v relativním zdraví dočkali něčeho tak lidsky přirozeného a nevyhnutelného, jako je stárí.

Akademie v Brně měla ouverturu

Ano, brněnská Senior-akademie je v naší „cestě do hlubin seniorské duše“ vlastně druhým krokem. Tím prvním byla poměrně skromná brožovaná publikace, kterou jsme nazvali „PRŮVODCE PRO SENIORY“. Nešli jsme cestou stále se opakujících rad, poučování a mentorování, ale zvolili jsme Komenského alternativu „škola hrou“. Lidé nám blízcí, tedy naši dědečkové, babičky, otcové a matky, byli a jsou tím nejlepším zdrojem nápadů a podnětů jak nejlépe a nejúčinněji s nimi komunikovat. Průvodce si klade za cíl provést seniory labyrintem chyb, kterých by se ve své důvěřivosti mohli dopustit. Naše brožura je postavena na Aristotelově prostém konstatování „JESTLIŽE JE V NAŠÍ MOCI NĚCO UDEĚLAT, JE PŘÁVĚ TAK V NAŠÍ MOCI TOTÉŽ NEUDEĚLAT“. A abychom si tak trochu pojistili pozornost svých čtenářů, ukryli jsme části textů do křížovkářských tajenek. V publikaci se tak střídá obyčejné lidské povídání a zábava s poučením. Lidem ji rozdáváme na společných besedách, při montážích bezpečnostních řetězků, v Preventivně informační místnosti a také v Mobilním poradenském centru prevence kriminality.

Podstata nápadu SENIOR-AKADEMIE není převratná. Stačilo dívat se kolem sebe a naslouchat lidem. Senioři jsou plni energie a chutí něco se dovědět, o něco se podělit a udělat i něco pro svoje bezpečí. Příjemným, a ve společnosti ne tak obvyklým „úkazem“ je i ochota udělat něco pro bezpečnost druhých lidí, zejména těch potřebných. A tak nás napadla skloubení, spojení toho, co seniorům chybí, s tím, co mohou nabídnout. Spojení potřeby důležitých informací a poznatků

VIVAT ACADEMIA, VIVAT SENIORES!

s jejich chutí a schopností pomáhat lidem blízkým, známým i neznámým. Myšlenka SENIOR-AKADEMIE – dlouhodobého vzdělávacího cyklu, který by připravil seniory na bezpečný život v současné společnosti a zároveň by jeho absolventi mohli v rámci svého přirozeného společenského prostředí pomáhat radou a informací dalším lidem.

Na začátku byl projekt

Projekt „Senior-akademie“ je organizačně obdobný jako všeobecně známé „Akademie třetího věku“. Liší se vyučovými tematickými okruhy a rozsahem vyučovacích hodin. Tematické okruhy jsou zvoleny na základě analýz a konzultací s odborníky v dané problematice a jsou koncipovány jako metodika k bezpečnému chování ve společnosti. Odborní lektori se zaměřují na informace o rozpoznání možného nebezpečí a o možnostech, jak takové nebezpečí eliminovat, nebo jak se mu vyhnout. Maximální důraz je při výuce kladen na chování potenciální oběti, které by potenciálního pachatele mělo odrazovat od původního úmyslu, bude tedy z pohledu pachatele antiiniciální.

Vyučovací látka akademie, rozčleněná do deseti tematických oblastí, zaplnila na šedesát vyučovacích hodin, spojených do čtyřhodinových pondělních bloků. Předměty se jmenovaly Prevence násilných útoků, Prevence domácího násilí, Prevence pouličního násilí, Prevence majetkových trestných činů, Zabezpečení majetku, Psychologie - Viktimologie, Sekty, spolky a drogy, Závislosti našich dětí, Přestupky, Dopravní výchova, Městská policie Brno, Preventivní projekty...

K tomu ovšem dlužno připočítat další hodiny exkurzí a neformálních besed, které se oproti plánu vždy poněkud protáhly. Jak už to mezi přáteli chodí...

A jak všechno dopadlo?

Původně dokonale naplánované pondělky, kdy přednášky probíhaly, jsme postupem času museli doplnit o další a další hodiny, další a další dny. Čím více se naši senioři dozvěděli, tím více se zajímali o nové podrobnosti. Vznikal tak nekonečný řetězec setkání, otázek, odpovědí, poznatků a zkušeností. A to vše v naprosto uvolněné rovině, přátelské a od formalit oproštěné atmosféře. S každým novým pondělkem jsme k posluchačům získávali osobnější vztahy a vzájemná povídání se často stáčela do hodně osobních témat, která se dotýkala zejména rodinných vztahů. Měli jsme možnost nahlédnout do křehkých a někdy i bolestných souvislostí v osobním životě. Do složitých a citlivých vztahů mezi dětmi a rodiči, vnoučaty a prarodiči. Vstřebávali jsme příběhy z válečných front a koncentračních táborů za druhé světové války. Zprostředkovaně jsme prožívali vážné úrazy, zákeřné nemoci a náročné operace. To vše provázelo nás a naše posluchače a vytvářelo to v našem vztahu něco, co policisté a strážníci při své práci zpravidla nezažívají. Ani my jsme nebyli výjimkou. Najednou jsme poznávali ty „neúprosné kritiky“ mládeže, společenských poměrů a současného životního stylu v jiných souvislostech. Stačilo „pár minut“ (pravda, někdy i pár hodin) našeho času, který jsme jim věnovali a vše dostávalo svůj specifický, až osobní smysl.

V prvních úvahách jsme předpokládali účast okolo dvaceti posluchačů v ročníku. Nakonec jich docházelo 107 a nadpoloviční většinu z nich tvořily ženy. A v posluchárně se potkávali třicetiletí invalidní důchodci se skutečně pětadesátiletými seniory. Obdobně tomu bylo i s pracovním vytížením „studentů“. Docházeli k nám pracující důchodci, kteří si na každé pondělí domlou-

zajišťovala i s pomocí opěrné hole.

Neméně nadšené přijali posluchači akademie exkurze na našich pracovištích a ve výcvikových střediscích. Naše cvičná tunelová a laserová střelnice s pěti instruktory zažili takové nadšení, zápal a odhodlání, které u strážníků ve výcviku najdete jen stěží. Nevěřicně jsme pozorovali naše jemné dámy, jak bedlivě naslouchají výkladu a ukázkám manipulace se zbraní, jejich skládání a rozkládání. Odhodlané postoje a slušné výsledky na laserové střelnici byly rovněž nezapomenutelným zážitkem jak pro posluchače samotné, tak i pro instruktory. Ukázka ostré střelby a části výcviku ostré střelby jen dovršila oboustranné nadšení všech zúčastněných. Nicméně - aby nedošlo k omylu!

Neučili jsme důchodce střelit! Byla to snaha ukázat jim náročnost přípravy strážníků. Ukázat jim, že nosit při výkonu služby zbraň neznamena ji jen nafsovat ze skladu a vložit do pouzdra. Ukázali jsme jim, že tomu předchází spousta hodin přípravy, znalostí a dovedností.

Stejně to bylo i s exkurzí na Městské operační středisko Městské policie Brno. Z reakcí posluchačů bylo zřejmé, že je překvapilo jak špičkové je pracoviště tísňové linky. Mnozí z nich již někdy na 156 volali, ale v podstatě si nedokázali představit, kam to vlastně volají.

Operační směna je zasvětila do všeho, co jejich pracoviště umí a co vše můžeme pro občany zajistit, zorganizovat a zprostředkovat.

Zpátky do posluchárny

Jednoznačně se nám podařilo vybrat výuková témata, která zaujala. Měli jsme šťastnou ruku i při výběru lektorů. Kromě nás samotných přednášeli i lektori ze Střední policejní školy MV ČR, Bílého kruhu bezpečí, Pedagogicko-psychologické poradny, Školského odboru MP Brno a Správy JmK P ČR. A možno prozradit, že posluchači využívali i přestávky! Během nich lektori totiž řešili individuální dotazy, rozdávali kontakty na pozdější konzultace a v podstatě to naše vyučování trvalo vždy čtyři hodiny bez přestávky. Byl to informační maraton – a doběhli jsme ho všichni.

Další kapitolou byla písemná skripta. I přesto, že si většina posluchačů dělala poznámky, tak podklady našich lektorů šly

rychle na odbyt. Přípravovali jsme je vždy zpětně, k poslednímu přednášenému tématu. Druhý ročník již bude jednodušší, protože skripta z toho prvního vydáme v sešitové podobě. Můžeme zvolit toto řešení i proto, že i lektori zůstávají stejní.

Trochu neplánovaně vznikla i „Knihovna bezpečí“. Tato malá knihovnička se zrodila coby řešení, jak naložit s prostředky určenými pro nákup odborné literatury pro posluchače. Vydali jsme „čtenářské průkazy“ a na naší Preventivně informační místnosti teď tudíž máme i „Knihovnu bezpečí“, kde nabízáme více než 50 různých titulů z oblasti práva, psychologie, kynologie, ale i praktických rad, jak zabezpečit majetek.

Na shledanou v září!

Ještě v průběhu naší akademie jsme si uvědomovali, že její konec se nemůže stát i koncem spolupráce s posluchači. Nemůžeme jim říct „děkujeme za účast a uvolněte místo dalším“. Nechtějí to oni samotní a dnes už ani my. Již při zrodu projektu jsme počítali s dalšími „aktualizačními semináři“ pro absolventy, ale zkušenost ukázala, že je to málo. Naši absolventi jsou nevyčerpatelným rezervoárem chuti dělat něco smysluplného pro ostatní lidi kolem sebe! A právě tady jsme našli nový a hlubší smysl Senior-akademie. Dobrovolnická služba je pro ně tedy ideálním způsobem využití jejich znalostí, dovedností a ochoty. Věděli jsem od kolegů z odboru prevence MV ČR, že dobrovolníků je málo a potřebných hodně. A tak jsme postupně naše posluchače připravovali na možnost zapojit se do dobrovolnické činnosti. Poslední přednášku jsme operativně tematicky upravili a zařadili do ní problematiku dobrovolnické činnosti. Oprášili jsme také zákonnou a zapomenutou možnost občanů pomáhat při zajišťování bezpečného přecházení dětí přes pozemní komunikace v blízkosti škol. Své uplatnění mají absolventi i při iniciování vzniku „Zón vzájemné pomoci“ zejména v zahrádkářských a chatových koloniích. V Preventivně informační místnosti se teď postupně zapisují ti, kteří chtějí nějak pomáhat, a my jsme připraveni plnit úlohu prostředníka spojení se sdruženími a organizacemi, které mají na dobrovolnickou činnost akreditaci.

Loučení se slzou v oku

Akademie měla i své „Velké finále“. Slavnostní vyřazení absolventů se uskutečnilo v reprezentačních prostorách Nové radnice v Brně a „Osvědčení o absolvování“ předával společně s ředitelem brněnské městské policie Šímovi i pan primátor Onderka. Taková „malá velká“ promoce, kterou jsme si všichni užívali. Naši senioři přišli ve svátečním a někteří i v doprovodu svých blízkých. Nechyběly kytky, gratulace a společné fotografování. Zaznělo hodně pěkných slov a nechyběly ani slzičky dojetí. Na závěr jen jednu větu, která zazněla i na slavnostním vyřazení. V celém projektu nešlo o to, aby se absolventi stali součástí brněnské městské policie. Naopak – snažili jsme se, abychom se my stali nedílnou a přijatelnou součástí naší veřejnosti. Doufám, že to nezní moc pateticky, a že nám to lidé uvěřili.

Luboslav FIALA
Foto Miroslav LAUŠ

vali volno v zaměstnání, ale také senioři, pro které byla akademie vítanou možností trávení volného času a na přednášky přicházeli již hodinu před začátkem.

Dnes již také víme, že tak dlouhodobý projekt nelze stavět jen na přednáškách. Mylně jsme se domnívali, že naši posluchači budou pro svůj pohybový handicap „vděční“ za pohodlí posluchárny. Byla to chybná úvaha, ze které nás „studenti“ vyvedli již na prvním zahajovacím odpoledni. Více jak třetina posluchačů si, v tom dobrém slova smyslu, prosadila kurz aktivní sebeobrany. V zásadě přímo v průběhu prvních dvou měsíců Senior-akademie vznikaly osnovy speciálního kurzu, které připravili instruktori našeho školského odboru. Vyučované obranné a vyprošťovací techniky byly voleny citlivě s ohledem na fyzické možnosti seniorů.

Bylo to až neuvěřitelné, s jakým nasazením posluchači do kurzu docházeli a s jakým zaujetím sledovali výklad instruktorů. Drobounké dámy v domácích úborech unikaly ze sevření „pachatelů“ s grácií a odhodlaným výrazem ve tváři. Pánové zase oprašovali své zapomenuté dovednosti ze základní vojenské služby. Neuvěřitelná a nezapomenutelná byla „studentka“ po mozkové mrtvici, která si svoji obranu